

Valtuustoaloite: Hengellisen turvallisuuden edistäminen

Yhteinen kirkkoneuvosto 29.10.2026

399/00.00.04/2026

Esittelijä Seurakuntayhtymän johtaja Laitila Anu

Päätösehdotus

Yhteinen kirkkoneuvosto päättää esittää kirkkovaltuustolle, että se merkitsee tiedoksi valtuutettu Anna Sauraman ja kahdeksantoista muun valtuutetun tekemän valtuustoaloitteen ja hyväksyy siihen annetun vastauksen.

Käsittely

Päätös

Selostus

Taustaa

Valtuutettu Anna Saurama on yhdessä 18 muun valtuutetun kanssa jättänyt 23.6.2026 valtuustoaloitteen, jossa esitetään toimenpiteitä, joilla Helsingin seurakuntayhtymässä edistetään hengellistä turvallisuutta ja kannetaan vastuuta hengellisen väkivallan ilmiöstä. Tiivistetysti ne voidaan esittää seuraavasti:

- 1) Tietoisuutta ja ymmärrystä hengellisen väkivallan ilmiötä koskien lisätään ja toimintavalmiuksia hengellisen väkivallan ilmiön ratkaisujen osalta parannetaan: yhtymässä perehdytään mm. Kirkkohallituksen julkaisemaan Kirkko ja hengellisen väkivallan ratkaisut -julkaisuun ja järjestetään henkilöstölle, luottamushenkilöille ja seurakuntalaisille koulutuksia, sisältäen myös reflektointia.
- 2) Yhtymässä luodaan hengellisen turvallisuuden toimintamalli tai -malleja, joissa huomioidaan niin hengellisen väkivallan ennaltaehkäisy, siihen puuttuminen kuin sen seurausten korjaaminen.
- 3) Edellisten toimenpiteiden vaikutusta seurataan ja toimintaa niiden osalta kehitetään edelleen. Tätä varten perustetaan erillinen arviointityöryhmä tai kirjataan arviointivastuu hengellisen turvallisuuden edistämiseen ja hengellisen väkivallan ilmiöstä vastuun kantamiseen liittyvistä toimenpiteistä esimerkiksi osaksi sekä henkilöstöä koskevaa, että toiminnallista tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelmaa.

Määritelmällisesti hengelliseksi väkivallaksi katsotaan sellainen toiminta, joka on henkistä väkivaltaa, johon liittyy uskonnollinen ulottuvuus. Sen ilmenemismuotoja ovat esimerkiksi pelottelu, käännyttäminen, syyllistäminen, eristäminen ja kontrollointi. Tarkoituksena saattaa olla nujertaa toisen ihmisen elämäkatsomus, elämäntapa tai mielipide.

Terve uskonnollisuus tukee ihmisen hyvinvointia ja antaa elämäniloa, epäterve uskonnollisuus toimii päinvastaisesti. Epäterve uskonnollisuus saattaa aiheuttaa muun muassa mielenterveysongelmia, koska uskonnolla on yhteyttä ihmisen syvimpiin arvoihin ja identiteetin rakennusaineisiin. (Lähde: Suomen evankelis-luterilainen kirkko, evl.fi.)

Vastaus valtuustoaloitteeseen

Helsingin seurakuntayhtymä on sitoutunut kirkon yhteisiin eettisiin periaatteisiin ja turvallisen seurakunnan edistämiseksi laadittuihin ohjeisiin.

Helsingin seurakuntayhtymässä on myös eettinen ohjeistus, jossa sitoudutaan kunnioittavaan yhteistoimintaan kirkon jäsenien, työtovereiden ja muiden sidosryhmien kanssa. Helsingin seurakuntayhtymä on myös 24.2.2020 sitoutunut työyhteisönä hyvään käytökseen seuraavasti:

- **Sitoudumme edistämään hyvää käytöstä ja työkuultuuria.** Käyttäydymme kunnioittavasti toinen toisiamme, seurakuntalaisia ja muita ihmisiä kohtaan. Emme hyväksy epäasiallista kohtelua emmekä seksuaalista häirintää työpaikallamme emmekä luottamustehtävissä.
- **Puutemme** ristiriitoihin ja selvitämme epäasiallisen kohtelun ja häirinnän kokemukset viipymättä ja asianmukaisesti.
- **Rakennamme** työpaikkamme hyvinvointia yhdessä. Hyvän työympäristön edistäminen on koko työyhteisön asia. Vastuu hyvästä käytöksestä ja työkuultuurista kuuluu jokaiselle työpaikallamme päätöksentekijöistä, esimiehiin ja yksittäisiin työntekijöihin saakka. Avoimella ja asiallisella keskustelulla voimme ehkäistä väärinymmärryksiä ja väärinkäytöksiä ja sitä kautta epäasiallista käytöstä ja häirintää.
- **Seuraamme** työyhteisön tilaa ja ryhdymme tarvittaessa toimenpiteisiin yhteisen suunnan varmistamisessa. Huomioimme hyvään käytökseen sitoutumisen perehdytyksessä ja kouluttaudumme häirinnän ehkäisemiseen, havaitsemiseen, selvittämiseen ja poistamiseen työyhteisössämme.

Seurakuntayhtymällä on olemassa voimassa olevat ja yhteiset linjaukset sekä eettiset ohjeet (Code of Conduct), jotka parhaillaan uudistetaan sisäisen tarkastuksen johdolla. Ohjeissa keskitytään aloitteen ehdotusten mukaisesti entistä paremmin hengellisen väkivallan ongelmaan. Ohjeiden valmistuttua ne käsitellään johdossa, päälliköiden keskuudessa sekä kaikissa tiimeissä sekä seurakunnissa että seurakuntayhtymässä. Lisäksi esihenkilöitä koulutetaan edelleen epäasiallisen käytöksen havaitsemisessa ja selvittämisessä.

Vaikka seurakuntien toiminnallisen itsenäisyyden, toimintaympäristöjen ja osin toimintakulttuurien erot vaikuttavat tässäkin asiassa, on yhteisten ohjeitten ja toimintalinjausten tarve ilmeinen. Keskustelua tuetaan soveltuvilla koulutuksilla ja tiedon jakamisella.

Aihe kuuluu työsuojelun ja työhyvinvoinnin tehtävään, joten erillinen seuranta- tai valvontaelin aihepiiriin seurantaan ei mielestämme ole tarpeen. Myös yhtymän tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelma tukee toimenpiteitä.

On hyvä huomioida seurakuntien ja kirkkoherrojen sekä tuomiokapitulin ja piispan vastuut hengellisen työn johtamisessa. Seurakuntayhtymä pitää osaltaan huolen henkilöstön ja esihenkilöiden ajantasaisesta perehdytyksestä. Seurakuntayhtymä on myös valmis jakamaan tietoa ja tarvittaessa viestimään keskitetysti.

Vastauksen sisältö on käsitelty sekä yhteistyötoimikunnassa 1.10. että kirkkoherrainkokouksessa 6.10. Molemmat toimielimet hyväksyivät edellä annetun vastauksen ja puolsivat siinä esitettyjä toimenpiteitä.

Päätöshistoria

Kirkkoherrainkokous 6.10.2026 § 9

Päätös

Merkittiin tiedoksi ja todettiin, että kirkkoherrainkokous puoltaa lausunnossa esitettyjä toimenpiteitä.

Selostus

Yhteiselle kirkkovaltuustolle on jätetty valtuustoaloite hengellisen turvallisuuden edistämisestä sekä hengellisen väkivallan tunnistamisen, ennaltaehkäisyyn ja käsittelyn kehittämisestä seurakuntayhtymässä.

Hengellinen väkivalta on uskonnolliseen tai hengelliseen vaikutusvaltaan liittyvää henkistä väkivaltaa, joka voi ilmetä esimerkiksi painostamisena, kontrollointina, syyllistämisenä tai eristämisenä. Helsingin seurakuntayhtymä on sitoutunut kirkon yhteisiin eettisiin periaatteisiin, turvallisen seurakunnan toimintatapoihin sekä omiin eettisiin ohjeisiinsa, joiden lähtökohtana on jokaisen ihmisen kunnioittaminen, yhdenvertaisuus ja turvallinen toimintaympäristö.

Aloitteessa esitetään tietoisuuden lisäämistä hengellisen väkivallan ilmiöstä, toimintamallien kehittämistä hengellisen turvallisuuden vahvistamiseksi sekä toimien vaikutusten seurantaa. Valmistelussa on arvioitu nykyisiä toimintatapoja ja todettu, että seurakuntayhtymällä on jo olemassa useita aihepiiriin liittyviä linjauksia, ohjeistuksia ja menettelytapoja. Näitä kehitetään edelleen osana käynnissä olevaa eettisten ohjeiden uudistamista.

Valmistelun mukaan hengellisen turvallisuuden näkökulma huomioidaan jatkossa aiempaa näkyvämmiin eettisissä ohjeistuksissa, perehdytyksessä ja koulutuksessa. Tavoitteena on vahvistaa henkilöstön, esihenkilöiden ja luottamushenkilöiden valmiuksia tunnistaa ja käsitellä epäasiallista kohtelua sekä tukea turvallista toimintakulttuuria. Ohjeistuksen uudistamisen yhteydessä valmistellaan myös aihepiiriä käsittelevää verkkokoulutusta.

Erillisen seuranta- tai valvontaelimen perustamista ei valmistelussa ehdoteta. Seurannan arvioidaan kuuluvan osaksi olemassa olevia työhyvinvoinnin, työsuojelun, yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon rakenteita. Lisäksi asiassa huomioidaan seurakuntien ja niiden hengellisen työn johtamisen erityisvastuut.

Valmistelun johtopäätöksenä esitetään, että seurakuntayhtymässä jo käytössä olevat toimintatavat sekä niiden suunniteltu kehittäminen vastaavat aloitteessa esiin nostettuihin tavoitteisiin, minkä vuoksi erillisiä uusia rakenteita ei tässä vaiheessa esitetä perustettavaksi.

Luonnosteltu vastaus valtuustoaloitteeseen on liitteenä. Asian valmistelusta vastaa yhteisen seurakuntatyön vs. johtaja Jussi Murtovuori.

Lapsivaikutusten arviointi

Asialla on sekä suoria että välillisiä lapsi- ja nuorisovaikutuksia niin seurakuntien kuin seurakuntayhtymän toiminnassa.

Toimivallan perusteet

Hallintosääntö 3.luku 1§

Lisätiedot

Yhteisen seurakuntatyön johtaja (vs.) Jussi Murtovuori, jussi.murtovuori@evl.fi

Jakelu

Aloitteen jättäneet